

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 19181-07-20 ע' נ' א'

בפני כבוד השופט הבכיר שאהר אטרש – אב"ד
כבוד השופט ערפאת טאהא
כבוד השופטת ת' נסים שי

המערער: פ.ע.
ע"י ב"כ עוה"ד ריאד מסאלחה

נגד

המשיבה: ת.א.
ע"י ב"כ עוה"ד אליק ביטר

ערעור על פסק דינו של בית משפט לענייני משפחה בנצרת (כב' השופטת ג'מילה ג'בארין כליפה)
בתמ"ש 1519-11-18 מיום 28.5.2020

פסק דין

השופט ש' אטרש:

1. ענייננו בערעור שהגיש פ.ע. (להלן: "פ") על פסק דינו של בית משפט השלום בנצרת (כב' השופטת ג'מילה ג'בארין כליפה) מיום 28.5.2020 בתמ"ש 1519-11-18, במסגרתו נדחתה תביעתו לחייב את בת זוגו לשעבר, ת.א. (להלן: "ת") במחצית הסכום שחויב לשלם, יחד עם אחרים, לי.ב. (להלן: "ב") במסגרת ת"א 18810-05-13.

רקע עובדתי והליכים

2. פ' ות' הם בני זוג לשעבר שנפרדו בשנת 2009. מאז קיים ביניהם סכסוך שהתרחב לבני המשפחה המורחבת של פ' ולגורמים נוספים, ובעקבותיו התנהלו ומתנהלים מספר רב של הליכים משפטיים.

להלן אתיחס להליכים הרלוונטיים לענייננו.

א. תמ"ש 5653-06-09: תביעה שהגישה ת' נגד פ' ואחרים, בגדרה עתרה לאיזון משאבים ופירוק שיתוף. עם תביעה זו אוחדו תביעות נוספות (תמ"ש 993-09-09, תמ"ש 1845-05-12, תמ"ש 14600-09-12, תמ"ש 43967-08-13, תמ"ש 34745-07-14) שהגישו בני משפחתו המורחבת של פ'. ביום 29.9.2019 ניתן פסק דין בשש התביעות המאוחדות.

עמ"ש 52928-11-19: ערעור שהגישה ת' וערעור שכנגד שהגיש פ' על פסק הדין בתמ"ש 5653-06-09 וההליכים המאוחדים. בפסק הדין מיום 30.11.2020 נתקבל באופן חלקי ערעורה של ת' ונדחה ערעורו שכנגד של פ'.
בע"מ 127/21: בקשת רשות ערעור שהגיש פ' לבית המשפט העליון על פסק הדין בעמ"ש 52928-11-19, אשר נדחתה בהחלטה מיום 1.2.2021.

ב. **ת"א 18810-05-13**: תביעה כספית על סך 469,198 ₪ שהגיש ב' נגד חברת י.פ. **בע"מ** (להלן: "החברה"), י.ד. (להלן: "ד'"), פ' ות', להחזיר שתי הלוואות שהלווה להם בשנת 2007 (להלן גם: "תביעת ב'"). בפסק הדין מיום 20.9.2018 קיבל בית משפט השלום בעפולה את התביעה נגד החברה, ד' ופ', וחייב אותם, ביחד ולחוד, לשלם לב' סך 469,198 ₪. התביעה נגד ת' נדחתה.

ע"א 1573-11-18: ערעור שהגיש פ' לבית המשפט המחוזי בנצרת על פסק הדין בת"א 18810-05-13 במסגרתו השיג על דחיית תביעת ב' נגד ת'. הערעור נדחה.

ג. **תמ"ש 1519-11-18**: תביעה כספית שהגיש פ' נגד ת', בגדרה עתר לחייבה במחצית הסכום שנפסק בת"א 18810-05-13, בתוספת הפרשי הצמדה וריבית, ובסה"כ 562,000 ₪.

ת' הגישה כתב הגנה וביקשה לדחות את התביעה נגדה על הסף מחמת השתק עילה, השתק פלוגתא והשתק הגנה, תוך שהפנתה לקביעות בפסקי הדין בת"א 18810-05-13, ע"א 1573-11-18, ותמ"ש 5653-06-09.

בית המשפט קמא קבע, כי מתקיים מעשה בית דין של השתק פלוגתא, זאת מאחר שבת"א 18810-05-13 **"בית משפט דן והכריע באופן פוזיטיבי גם בטענות לחיוב ת', בשים לב לכך שמדובר בחוב משותף של בני הזוג שהם מחויבים לשאת בו יחדיו (סעיף 61); בית משפט קבע על סמך הראיות והעדויות בפניו כי, לא מדובר בחוב משותף של בני זוג ת' ופ' (האיש והאישה כאן), אם כי בחוב אישי של האיש פ' ושל החברה שבבעלותו, כאשר ת' לא הייתה שותפה בחברה"**. עוד נקבע, כי:

"האיש פ'", הגיש ערעור על פסד דין לבית המשפט המחוזי בנצרת בעא (נצ') 1573-11-18 ואף העלה, בן היתר, השגות כנגד קביעות בית המשפט השלום בעפולה כי מדובר בחוב אישי של האיש. אך גם הערעור נדחה.

הסוגיה בעניין חברת י.פ., שאלת חלקה של האישה ת' בחברה זו, ושאלת חיוב האישה בחובות חברה זו או בחובות האיש מכוח היותו בעל מניות בחברה זו, עלו ונידונו בהרחבה גם כן בתביעה הרכושית תמש 5653-06-09 שהתנהלה בפני מותב זה. שם שמע בית משפט ראיות ועדים וניתן פסק דין. בית משפט דן בהרחבה בטענות וראיות שני הצדדים בעניין חברת י.פ. בע"מ; בית משפט הגיע למסקנה לפיה אין לת'-האישה חלק בחברה זו; האישה אינה רשומה כבעלת מניות בחברה ואינה מורשת חתימה ולא הוכח כי, הייתה פעילה בחברה

זו. ומשהגיע בית משפט למסקנה כי לאישה אין חלק בחברה זו, על כן קבע גם כי, אין לחייב אותה בחובות של החברה, או בחובות האישיים של פ'-האיש בהיותו בעל מניות בחברה. (ראה סעיפים 140-142 לפסק הדין). יש לציין כי על פסק דין זה הוגש ערעור וטרם ניתן פסק דין חלוט, ועל כן לא אתייחס לקביעה בפסק דין זה, כמקים מעשה בית דין".

ולבסוף קבע:

"...

במצב דברים זה ברור כי, נחסמה הדרך בפני פ'-האיש להעלות שוב אותה פלוגתא בדבר חיוב ת' בהחזר מחצית מסכום פסק הדין של בית המשפט בעפולה. לתובע פ' היה יומו בבית המשפט, השמיע את טענותיו, ופלוגתא זו, בעניין חיוב ת' מכוח חוב משותף של בני הזוג, נדונה לגופה והוכרעה על-ידי בית-משפט מוסמך בהחלטה סופית".

(פיסקאות 24-27 לפסק הדין).

לפיכך, קיבל בית המשפט קמא את בקשת ת' ודחה את תביעת פ' על הסף מחמת מעשה בית דין של השתק פלוגתא.

על קביעות אלה של בית המשפט קמא נסוב הערעור בפנינו.

טענות פ'

3. פ' מבקש לבטל את פסק דינו של בית המשפט קמא ולקבל את תביעתו לחייב את ת' במחצית סכום החוב. לחלופין, להחזיר את הדיון בתביעה לבית המשפט קמא בפני מותב אחר.

4. טעה בית המשפט קמא כשקיבל את טענת ת' למעשה בית דין על יסוד הקביעה בת"א 18810-05-13, משאין מתקיימים התנאים לקיומו של השתק פלוגתא:

א. אין זהות עובדתית ומשפטית בין הפלוגתאות – בתביעת ב' נדונה שאלת החזר חוב, ובתביעת פ' עולה שאלת חיובה של ת' במחצית מחובו של פ' מכוח עיקרון איזון המשאבים בין בני זוג.

ב. אין זהות בין הצדדים – לפ' היה את יומו בבית המשפט בנוגע לחובו לב', ולא באשר לחובה של המשיבה כלפיו.

ג. לא נקבע בתביעת ב' ממצא עובדתי פוזיטיבי ביחס לפלוגתא העולה בתביעת פ'.

ד. התנאי שלפיו ההכרעה בפלוגתא הייתה חיונית לתוצאה הסופית בהתדיינות – אינו רלוונטי למקרה שבפנינו.

5. בית המשפט דן בת"א 18810-05-13 בתביעת ב' לפי דיני החוזים, ולא נדרש ולא היה מוסמך לדון ולהכריע במערכת היחסים שבין בני הזוג.

6. הכלל של השתק פלוגתא מקים מחסום דיוני ומחייב את בעלי הדין (התובע והנתבע) בכל התדיינות אחרת ביניהם, אך אינו מחייב את הנתבעים בינם לבין עצמם. מי שהביא את הפלוגתא, לפיה יש לחייב את ת' בהחזר החוב מכוח חזקת השיתוף בין בני זוג או איזון משאבים ביניהם הוא ב' ולא פ'.

7. טעה בית המשפט קמא משקיבל את בקשת ת' ודחה את תביעת פ' על הסף ללא דיון לגופה של התביעה.

8. פ' מערער על קביעות בית המשפט במסגרת ת"א 18810-05-13, ובעיקר על הקביעה כי אין מדובר בחוב משותף (ההלוואות מב') של בני הזוג, אם כי בחוב אישי של פ' והחברה. עוד טוען פ', כי בית המשפט קמא העלים עין מהעובדה שכספי ההלוואות שבני הזוג קיבלו מב', הועברו לחשבון בנק ע"ש ת', ממנו ניהלה את משק הבית ועסק שהיה בבעלות משותפת של בני הזוג.

טענות ת'

9. דין הערעור להידחות תוך חיוב פ' בהוצאות.

10. טענת פ', לפיה יש לחייב את ת' במחצית מחובותיו, נדונה באופן פוזיטיבי ונדחתה כאמור בפסקאות 24-25 לפסק הדין.

11. העילה הנטענת בדבר איזון משאבים בין בני זוג לשעבר נדונה, הוכרעה ונדחתה לגופה בפסק הדין מיום 29.9.2019, בתמ"ש 5653-06-19.

12. פ' העלה טענות נגד קביעות וממצאים עובדיתיים שנקבעו במסגרת הליכים אחרים שניתנו בעניין בני הזוג, שאינם קשורים לערעור דן.

דיון והכרעה

13. לפי תקנה 101(א)(1) לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984 (כפי שהיו נכון ליום 31.12.2020), בית המשפט רשאי, בכל עת, לדחות תובענה נגד הנתבעים, כולם או מקצתם, מחמת מעשה בית דין.

14. דוקטרינת "מעשה בית-דין" מבוססת על עקרון סופיות הדיון, ובמסגרתה אפשר להבחין בשני כללים עיקריים – "השתק עילה" ו"השתק פלוגתא". השתק עילה מקים מחסום דיוני בפני כל תביעה נוספת בשל אותה עילה, מקום שהתביעה נדונה לגופה והוכרעה על-ידי בית-משפט מוסמך. השתק פלוגתא, הרלוונטי לענייננו, מקים מחסום דיוני לבעל-דין המבקש לשוב ולהתדיין בשאלה עובדתית מסוימת שכבר נדונה בין בעלי-הדין בהתדיינות קודמת אם מתקיימים ארבעה תנאים, והם:

- א. הפלוגתא בהליך השני זהה מבחינה עובדתית ומשפטית לפלוגתא שנדונה בהליך הראשון;
- ב. קויים דיון בין הצדדים במסגרת ההתדיינות הראשונה, ולצד שנגדו מועלית טענת ההשתק, היה יומו בבית המשפט ביחס לאותה פלוגתא;
- ג. ההתדיינות הסתיימה בהכרעה מפורשת או מכללא באותה פלוגתא בקביעת ממצא פוזיטיבי, להבדיל מממצא הנובע מהיעדר הוכחה;
- ד. ההכרעה היתה חיונית לצורך פסק הדין שניתן בתובענה הראשונה.

ראו: ע"א 246/66 קלוזנר נ' שמעוני, עמ' 583-584 (18.10.1968); נינה זלצמן, מעשה-בית-דין בהליך אזרחי, עמ' 3-6, 141 (1991) (להלן: "זלצמן"); רע"א 9771/16 נובל אנרג'י מדיטרניאן לימיטד נ' נזרי, פסקה 15 והאסמכתאות שם (28.9.2017); לאחרונה, ת"א (מחוזי-מרכז לוד) 62167-06-20 מדינת ישראל- רשות מקרקעי ישראל נ' פירט, פסקה 9 והאסמכתאות שם (21.03.2021).

15. בית המשפט קמא יישם את הכללים שהותוו בפסיקה, תוך בחינת הפלוגתאות שעלו בת"א 18810-05-13 (תביעת ב') וקבע כדלקמן:

- א. בית המשפט שמע בתביעת ב' ראיות ועדים ובתום הדיון נתן פסק דין מפורט.
- ב. אשר לתביעה נגד ת' – נקבע פוזיטיבית, כי ת' אינה צד להלוואות, אינה חתומה על הסכמי הלוואות, אינה ערבה להחזר ההלוואות, אינה שותפה בחברה ואינה חבה כלפי ב'.
- ג. בית המשפט דן והכריע באופן פוזיטיבי בטענות לחיוב ת' במחצית החוב, משמדובר בחוב משותף של בני הזוג שאותו מחוייבים הם לשאת יחדיו. נקבע על סמך הראיות והעדויות, כי לא מדובר בחוב של בני הזוג פ' ות', אם כי ענייננו בחוב אישי של פ' ושל החברה שבבעלותו, כאשר ת' לא הייתה שותפה בחברה זו.
- ד. לפ' היה יומו בבית המשפט והוא השמיע את טענותיו בנוגע לפלוגתא בעניין חיוב ת' במחצית החוב מכוח היותו חוב משותף של בני הזוג.
- ה. הפלוגתא נדונה לגופה והוכרעה על ידי בית משפט מוסמך בהחלטה סופית.

לאור האמור, הגיע בית המשפט קמא למסקנה כי בנסיבות המקרה דנן מתקיים מעשה בית דין של השתק פלוגתא, ודחה את תביעת פ' על הסף.

16. בית המשפט קמא הזכיר גם את הערעור שהגיש פ' על פסק הדין בתביעת ב', במסגרתו השיג על הקביעה כי מדובר בחוב אישי שלו (ע"א (מח' נצי') 18-11-1573), שנדחה על ידי ערכאת הערעור.

17. להלן אבחן את קביעותיו של בית המשפט קמא באשר להתקיימותם של התנאים לתחולתו של השתק פלוגתא.

א. אשר לזהות הפלוגתא

18. התביעה בתמ"ש 1519-11-18 עניינה חיוב ת' במחצית הסכום שנפסק בת"א 18810-05-13, מכוח חובתה של האישה לשאת בחלקה בחובות בני הזוג שצברו והתחייבו יחד להחזירם בתקופה שהם היו נשואים (ראו: סעיפים 3, 22, 31.1 לכתב התביעה).

19. התביעה בת"א 18810-05-13 היא תביעה "כספית – השבת הלוואה" שהוגשה על-ידי ב' נגד החברה, ד', פ' ות'. אמנם הפלוגתא של חיוב ת' בחוב מכוח הלכת השיתוף או איזון המשאבים בין בני הזוג לא עלתה בכתב התביעה, אך בסיכומים מטעם התובע (ב') ובסיכומים מטעם החברה (באמצעות היו"ר פ') נטען, כי ת' עסקה בניהולה השוטף של החברה ואף מסרה בטוחות בצורת שיקים אישיים, ועל-פי ההלכה הפסוקה, על בני זוג לשאת יחדיו בחוב משותף, אלא אם הוכח כי החוב שייך רק לאחד מבני הזוג או נוצר ללא ידיעת בן הזוג השני (עמ' 5 לסיכומים מטעם ב', עמ' 5 לסיכומים מטעם החברה).

20. מכאן, שהפלוגתא בהליך השני זהה מבחינה עובדתית ומשפטית לאחת הפלוגתאות שעלו ונדונו בהליך הראשון.

ב. קיום דיון בפלוגתא

21. ביסוד הטענה לחיובה של ת' עמדה הטענה שמדובר בחוב משותף של בני הזוג ואין המדובר בחוב שנוצר ללא ידיעת בן הזוג השני (ראו: עמ' 5 לסיכומי ב' ועמ' 5 לסיכומי החברה).

22. לפי היה יומו בבית המשפט והוא השמיע את טענותיו והציג ראיות מטעמו בנוגע לפלוגתא שמדובר בחוב משותף של בני הזוג, זאת ניתן ללמוד מעיון בכתבי הטענות של החברה שהוגשו באמצעות פ', מעיון בעדויות הצדדים וחקירותיהם בפני בית המשפט בתביעה הראשונה, והשוואת כל אלה לכתב התביעה שהוגש לבית המשפט קמא.

23. לפיכך, לפי היה יומו בבית המשפט בעפולה ביחס לאותה פלוגתא שעלתה בתביעה שהוגשה לבית המשפט קמא.

24. אשר לטענת פ', לפיה הכלל של השתק פלוגתא, מקים מחסום דיוני ומחייב את התובע בלבד בהליך המוקדם (ב') מלתבוע את הנתבעים (ד', החברה, פ' ות'), ואינו חל על התביעה המאוחרת שהגיש נגד ת' משום ששניהם היו נתבעים בתביעה המוקדמת – דין טענה זו להידחות. במקרה של השתק פלוגתא, אין חשיבות אם היה שינוי במעמד של בעלי הדין, כאשר למשל התובע בהליך המאוחר היה הנתבע בהליך המוקדם, כבעניינו (ראו: ע"א 102/88 אבוניל נ' אבוניל, פסקה 7, 17.2.1992; זלצמן, עמ' 44-46).

ג. הכרעה מפורשת בפלוגתא וקביעת ממצא פוזיטיבי

25. במסגרת פסק הדין מיום 20.9.2018 בת"א 18810-05-13, קיבל בית המשפט את התביעה נגד החברה, ד' ופ', זאת על יסוד הודאתם, ודן בשאלה: האם גם ת' חייבת בהשבת ההלוואות לב', לרבות חיובה מכוח חזקת השיתוף לחובותיו של בעלה לשעבר.

26. אשר לטענת ב' בעמ' 5 לסיכומיו, וטענת פ' בעמ' 5 לסיכומי החברה (לחיוב ת' מכוח חזקת השיתוף בין בני זוג בהיות החוב משותף לשניהם) – בית המשפט דחה אותה, זאת בשים לב לראיות והעדויות שהיו בפניו, והוסיף, כי "לא מדובר בחוב משותף של בני הזוג כי אם בחוב של פ' באופן אישי ושל החברה בבעלותו", וכי "הוכח בעדויות שהיו בפניי כי ת' לא היתה שותפה בחברה" (פיסקאות 61-64 לפסק הדין).

27. לא רק שבית המשפט השלום בעפולה הכריע בפלוגתא, אלא שפ' הגיש ערעור על פסק הדין, ע"א 1573-11-18, שבמסגרתו העמיד אותה פלוגתא לדיון פעם נוספת; כך טען פ' בכתב הערעור:

"5.8 טעה בית המשפט קמא בכך שהתעלם או לא הביא בחשבון את העובדה כי בזמנים הרלוונטיים המשיבה והמערער היו נשואים וכל חובה או זכות חלים על שניהם יחד,

על כמה וכמה כאשר המשיבה בעצמה נהנתה מכספים אלו.

5.9 טעה בית המשפט קמא בכך שהתעלם מהלכות הנהוגות והתקדימים הרלבנטיים, בכך שלא חייב את המשיבה בחלקה בחוב זה כפי שנהוג בין בני זוג בזמנים רלוונטיים בצבירת חובות וזכויות יחד,..."

28. ביום 19.2.2019 דחה בית המשפט המחוזי את ערעורו של פ'.

יוצא, כי בפנינו שני פסקי דין שדנו באותה פלוגתא וקבעו לגביה ממצא פוזיטיבי.

ד. הכרעה חיונית

29. בית המשפט דחה את תביעת ב' נגד ת' בעילות שנטענו בכתב התביעה של ב', המבוססות על דיני החוזים ודיני עשיית עושר שלא במשפט. בית המשפט אף דחה את תביעת ב' נגד ת' לחיובה מכוח הלכת השיתוף בין בני הזוג, טענה שב' ופ' העלו בשלב הסיכומים.

30. בנסיבות אלה, ניתן לכאורה לטעון, כי ההכרעה בעניין חיוב ת' מכוח השיתוף בחובות בין בני זוג לא הייתה חיונית לתוצאה הסופית שנקבעה בהליך הראשון. ברם, בית המשפט העליון אימץ עמדה לפיה, **"החלטתו של בית המשפט לגבי כל אחד משני הנימוקים יוצרת השתק פלוגתא"** (ראו: ע"א 53/74 **בריסטול מייארס קומפני נ' ביצ'ס גרופ לימיטד**, 25.11.1974; ראו גם: בע"מ 3292/20 **פלוני נ' פלונית**, פסקה 6, 23.12.2020; רע"א 8798/16 **דוויק נ' זרביב**, 26.3.2017; **זלצמן**, עמ' 195).

משמע, גם דחית התביעה של ב' נגד ת' מכוח הלכת השיתוף הייתה בגדר הכרעה חיונית לתוצאה הסופית של פסק הדין.

31. סיכומו של דבר – בנסיבות המקרה עסקינן מתקיימים כל התנאים לתחולתו של השתק פלוגתא וצדק בית המשפט קמא משהורה על דחיית תביעתו של פ' מחמת מעשה דין.

32. בבחינת למעלה מן הנדרש, קיים בענייננו השתק פלוגתא נוסף מכוח פסק הדין בתמ"ש 5653-06-09, מיום 29.9.2019. שם נדונה, בין היתר, שאלת חיוב האישה ת' בחובות החברה או בחובות גרושה פ' בהיותו בעל מניות בחברה. בית המשפט בחן את טענות וראיות הצדדים וקבע, כי פ' לא הוכיח את טענתו כי ת' הייתה שותפה פעילה בחברה, ולכן אין מקום לחיובה בחובות החברה או בחובות האישיים של פ' מכוח היותו בעל מניות בחברה (ראו: פסקאות 142-136 לפסק הדין בתמ"ש 5653-06-09).

בית המשפט קמא לא התייחס לפסק הדין בתמ"ש 5653-06-09 כמקים מעשה בית דין, שכן באותו מועד טרם ניתן פסק דין סופי בערעור שכנגד שהגיש פ' במסגרת עמ"ש 52928-11-19.

ביום 30.11.2020 ניתן פסק דין בעמ"ש 52928-11-19 הדוחה את הערעור שכנגד שהגיש פ' על קביעות בית המשפט בתמ"ש 5653-06-09, לרבות הקביעה בעניין אי-חיוב ת' בחובות האישיים של פ' מכוח היותו בעל מניות בחברה.

ביום 1.2.2021 דחה בית המשפט העליון את בקשת רשות הערעור שהגיש פ' על פסק הדין בעמ"ש 52928-11-19, זאת במסגרת בע"מ 127/21, ובכך הפך פסק הדין בתמ"ש 5653-06-09 לחלוט, אשר מקים מעשה בית דין של השתק פלוגתא.

סוף דבר

33. לאור כל המקובץ לעיל, אציע לחבריי לדחות את הערעור.
היות ושני הצדדים מיוצגים על-ידי הסיוע המשפטי, אין לפסוק הוצאות משפט לטובת המשיבה; עם זאת, אציע לחבריי לחייב את המערער בתשלום הוצאות לטובת אוצר המדינה, על הצד הנמוך, בסך 5,000 ₪ וזאת עד ליום 1.7.2021.

שאהר אטרש, שופט בכיר

השופט ע' טאהא:

אני מסכים.

ערפאת טאהא, שופט

השופטת ת' נסים שי:

אני מסכימה.

ת' נסים שי,
שופטת

הוחלט איפוא, פה אחד, כאמור בחוות דעתו של כב' השופט שאהר אטרש

אנו מתירים את פרסום פסק הדין ללא פרטים מזהים.

ניתן היום, ט"ו אייר תשפ"א, 27 אפריל 2021, בהעדר הצדדים.

ת' נסים שי,
שופטת

ערפאת טאהא,
שופט

שאהר אטרש,
שופט בכיר